

VI-00 Pražské povstání 1945 v mých vzpomínkách
 VI-00 Ztracená loď a horká rozhlasová zpráva
 VI-00 Stalo se v červnu 1919
 VI-00 O skautech na Žižkově
 VI-00 Dějiny Skautingu v datech
 VI-00 S motýlkem pod bradou
 VI-00 Tři roztomilé setřičky Ingrid-babies
 VI-00 Jak se žilo na Žižkově
 VI-00 Zprávy pro přátele Žižkova

VII-00 Báseň
 VII-00 I Žižka pohledem Josefa Pekaře
 VII-00 Jak Žižkov dostal své jméno
 VII-00 Přemysl Pitter a Žižkov
 VII-00 Česká vlajka se nikdy nesklání
 VII-00 Franta Habán ze Žižkova
 VII-00 Historie Hlíánského sloupu
 VII-00 Zprávy pro přátele Žižkova

VIII-00 Zpěv o půlnoci
 VIII-00 Divadlo deklarace
 VIII-00 Ve stínu slavných mužů
 VIII-00 Žižkovák Žižkovákovi
 VIII-00 Vývoj podnikání za hradbami Prahy (r. 1943)

IX-01 Divadlo
 IX-01 ObXlení a pád divadla deklarace
 IX-01 Oldřich XIý
 IX-01 T. G. M. ve světlech a stínech
 IX-01 Ve stínu slavných bratrů
 IX-01 Vrch Svatého kříže
 IX-01 Byli jsme při tom
 IX-01 Zprávy pro přátele Žižkova

X-01 Občané!
 X-01 Současné i zaniklé vrchy na Žižkově
 X-01 Ve stínu slavných mužů
 X-01 Z Vinohradského gymnázia na pražský hrad
 X-01 Pietní vzpomínka na Olšanském Hřbitově-báseň
 X-01 dtto-text
 X-01 dtto-báseň
 X-01 Znak a prapor Žižkova
 X-01 K Žižkovu kdysi patřila i lokalita „U Libně“
 X-01 Víte, že...
 X-01 Zprávy pro přátele Žižkova

Jiřina Polanecká
 Miroslav Čvančara
 Věnceslav Havlíček
 Bohuna Mikolášová
 V. Hanzík
 Jaroslav Seifert
 Miroslav Čvančara
 JP
 redakce KPŽ

Miklós Radnóti
 Jiřina Polanecká
 Jiřina Polanecká
 Božena Holubová
 JP
 Jakub Šedek
 JP
 Výbor KPŽ

Jaroslav Seifert
 Miroslav Čvančara
 L. Neckářová
 J. Polanecká
 J. Polanecká

Olga Scheinplugová
 Miroslav Čvančara
 Simona Kučerová
 Miroslav Čvančara
 Dr. Libuše Neckářová
 Karel Čapek
 Václav Míčka
 Výbor KPŽ

V. Míčka
 V. Míčka
 Libuše Neckářová
 Jiřina Polanecká
 Antonín Bebr
 Jiřina Polanecká
 Viktor Dyk
 Mgr. Pavel Fojtík
 J. Polanecká
 V. Míčka
 Výbor KPŽ

Žižkovské listy

Občasník Klubu přátel Žižkova

Číslo 1. Prosinec 1998

Vážení přátelé,

*Posíláme Vám první Žižkovské listy po delší
 odmlce, kdy se rozhodovalo „být či nebýt...“ kdy jsme
 se stěhovali z nevhodných místností z Viklefovy ulice do Sabinovy č. 3. Za laskavé podpory kultur-
 ního odboru naší Radnice je nám umožněno pokračovat v činnosti. Pro Vaši informaci o tom,
 ak vznikl Klub přátel Žižkova, znovu uveřejňujeme článek pana Jana Dudy ze Zpravodaje z roku
 1970.*

*Budeme Vám vděční za veškeré ohlasy, vzpomínky na slavné nebo zajímavé Žižkovany, články,
 poznámky i připomínky nejen k tomuto občasníku, ale i k dění na Žižkově a také je rádi
 otiskneme v některém z příštích čísel.*

*Do adventní a vánoční doby, ale i do Nového roku 1999 Vám ze srdce přejeme hodně zdraví,
 spokojenosti, chuti do života, radosti a rodinné pohody.*

KPŽ
 KLUB PŘÁTEL
 ŽIŽKOVA

Jak vznikl KPŽ

Slavnostní zasedání ONV Praha 3 se konalo dne 25. září 1969 v hotelu Tichý, s vystoupením předních estrádních umělců a výstavy 100 let Žižkova ve dnech 30. září až 14. října 1969 v kulturním středisku Na Chmelci, kterými bylo oslaveno 100. výročí pojmenování Žižkova, oživilo značně dosud úspěšnou činnost Vlastivědného kroužku při Obvodním kulturním domě v Praze 3.

OKD se ujal záslužného úkolu zachytit vzpomínky Žižkovských rodáků na život ve starém Žižkově a za tím účelem svolal asi 60 zanícených Žižkováků dne 25. listopadu 1969 do salonku hotelu Tichý. V přátelském a srdečném kruhu vyprávěli účastníci své vzpomínky na události již zapomínané, na postavy a figury Žižkova.

Z nadšení účastníků besedy vzešel návrh na založení Klubu přátel Žižkova. Schůze přípravného výboru Klubu byla konána již 17. 12. 1969 a nastínila základní program Klubu. Druhá beseda žižkovských pamětníků, konaná dne 3. února 1970 obohatila soupis vzpomínek a získala KPŽ další nové členy. O tomto „pozdvížení“ starých Žižkovanů, na které přijeli rodáci i z míst mimopražských, přinesl hezký referát „Setkání skalních“ časopis Večerní Praha ze 4. února 1970.

OKD ve spolupráci s několika obětavými jednotlivci svolal na 10. března 1970 ustavující schůzi KPŽ, na které byl zvolen osmičlenný výbor ze 46 přítomných. Dne 17. března si tento výbor rozdělil funkce.

KPŽ má bohatý program své činnosti. Bude pořádát vzpomínkové besedy, přednášky, vycházky na historické stavební památky Žižkova a Prahy vůbec, výstavy a vlastivědné zájezdy za pamětihodnostmi naší vlasti. Výbor KPŽ i vedení OKD Praha 3 věří, že klub se stane důležitým článkem kulturního dění našeho milovaného Žižkova.

Jan Duda

Pozn.: 10. března 1970 byli zvoleni na ustavující schůzi tyto funkcionáři KPŽ:

PhDr. Vladimír Sakař CSc., Stanislav Kerbl, František Švanda, Jan Gregor, Helena Lukešová, Marie Budínská, Věnceslava Čejková, Jan Duda. Poradní sbor: Vilém Kerbl, Stanislav Křížek, Karel Stanka, František Tuček, Bohumil Tůma.

Rodný činžák

Jaroslav Seifert

Říkává se, že mládí touží a stáří vzpomíná. Nejsou to jen tesklivé, smutné a něžné vzpomínky, které se plouží pomalu za starým člověkem. I stáří touží! A byli byste možná překvapeni, jak i touhy starých lidí bývají intenzivní. A samozřejmě často i marné. Stáří se nespokojuje jen s čekáním na smrt. Není už tak beznadějně, jak kdysi bývalo. A je-li rozumně skromné, připraví si chvíle milé a šťastné. Můžete mi věřit. Ale navráťme se k těm vzpomínkám, ke kterým je odsouzeno. Vždyť život bez nich by byl prázdný a bezúčelný.

A tak se stalo, že jednoho letního odpoledne, kdy ještě z blízkých sadů voněla čerstvá letní zeleň, stál jsem před ošuntělým činžákem v žižkovské Riegrově ulici. Dnes už se ta ulice jmenuje jinak. Pavlačový činžák stál tu smutně a nevábně. Ale celá ulice svažující se k Rajské zahradě byla ošuntělá, smutná a zehátralá. Její truchlivost zvyšovaly ještě dvě nepetržlité fady aut garážujících u obou chodníků. Některá z nich byla zaprášená, jiná pokrytá špinavými plachtami. A ulice byla téměř mrtvá. Krámky byly zavřeny nebo proměněny v byty a člověka jsi tu nepotkal. Kdo by tu chodil v tento čas!

Vešel jsem zvědavě do domu. Dvorek byl téměř stejný, jako před tři čtvrtě stoletím a zahrádka za ním rozčuchaná a zanedbaná jako kdysi. Jen pumpa, která tak úpěnlivě kvílala, už tam nebyla. Všude bylo plno sází, ticha, opuštěnosti.

Zahrádka byla kupodivu prostorná. Vešlo se do ní nejen ochotnické jeviště, ale i několik židlí, které nosívali z restaurace v přízemí. Jak pozorujete, říkám restaurace a nikoliv hospoda. Hospoda byla pár kroků odtud. V našem domě měl však své sídlo známý žižkovský spolek Katolická beseda. A proto jeho místnosti byly nazývány restaurací. Katolickou besedu vedl bojovný kněz páter Roudnický. Tak se mu na Žižkově říkalo, ale jeho jméno se ozývalo spíše jen na politických schůzích. Byl to bojovný klerikální kohout. Ve volbách do rakouského parlamentu kandidoval a dům Katolické besedy byl jeho hlavním stanem, odkud řídil agitaci své strany. Bezúspěšně. Žižkov patřil národním socialistům a sociálním demokratům, kteří tam soupeřili s proměnlivými úspěchy. Páter Roudnický pohofel.

Ještě než jsem se odhodlal vejít do domu, překvapením jsem zůstal stát. Na domě ve výšce prvního poschodí byl přes celou fasádu téměř čerstvý nápis: Katolická beseda.

Tolik roků přešlo. A chcete-li, dejte si projít hlavou všechny veliké a převratné události v tomto století! Byla válka a padlo Rakousko. Minulo 20 let první republiky a do našich zemí vešel Hitler. Byla druhá světová válka. Hitler padl a veliké říše se rozpadly, desítky milionů lidí padlo na bojištích celého světa, co změna a událostí prošlo i naší zemí, ale Katolická beseda odolala všem těmto vichřicím světa. Teprve před nedávnem byla její firma zamalována a zmizela.

I obrovský kříž visel dosud v průjezdě a v červené lampičce prskal zapálený knůtek. Také na pavlačích, které se při ochotnických představeních proměnily v divadelní galerie, se nezměnilo nic. Ještě tam byly škopky a necky jako kdysi. A jistě tam ještě za letních večerů sedávají unavené maminky i tatínkové, když vítr zanese trochu voňavého vzduchu z Rajské zahrady a z Riegrových sadů. Svatopluk Čech má verše o domově a stěžuje si, že...

...cizích lidí pata
sen mého mládí šlape přeblahý...

Jak bych mohl mluvit o cizích lidech? Všechno je téměř přesně takové, jak jsem to v mém mládí opustil!

Jen ochotníci a jejich malé jeviště se propadlo do času. No samozřejmě, v té konkurenci kin a divadel! A přece to bývalo pěkné a milé. Na jejich představení jsem už ovšem zapomněl. Jen jediná hra utkvěla mi v paměti. Jmenovala se Sever proti Jihu. A byla zřejmě z dob občanské války v Americe. Autora už neznám. Na tuto hru se pamatují, protože v jedné scéně pohnul prudce dějem obrovský výbuch. Umělá detonace otřásla jevištěm, bengálský oheň rudě zbarvil tváře všech herců i posluchačů a na jeviště se sypaly cihly z lepenky a zároveň s nimi skočil na scénu muž v rozhalené košili, zřejmě hrdina hry. Šlo o scénu tragickou, ale vzápětí ozval se mezi diváky bujarý, radostný smích. Držel jsem se zábradlí na pavlači a nic jsem nechápal.

Trvalo to ještě nějaký čas mého dětství, než jsem si podle ironických nápodob domyslel, oč vlastně šlo a proč se nešťastnému a zapomnětlivému herci směli. zavinit to nepatrný defekt na jeho herecké toaletě.

Potichu vyšel jsem z průjezdu a smutně zamával schodům; pomáhaly je vyšlapat i moje dětské nohy.

Každý má přece v životě právo aspoň na chvíli sentimentálních vzpomínek.
Já také.

Z knihy Jaroslava Seiferta: Všechny krásy světa

Zmizelá ves Šešovice

Někdejší osada Olšany zanikla pozvolným splnutím se Žižkovem, avšak její bývalou existenci alespoň připomínají ojedinělé církevní stavby - kostel sv. Rocha, kostel sv. Kříže (Atrium), a samozřejmě ulice Olšanská, Olšanské náměstí, Olšanské hřbitovy, či i když jen přenesené - pomístné názvy: hotel Olšanka, velkoobchod Bezovka.

Naproti tomu jméno jiné starodávné osady - Šešovic, lokality ležící kdysi v blízkém okolí Olšan, není připomínáno žádným názvem pomístním. Navíc obec Šešovice zmizela tak dokonale z povrchu zemského, že z ní nezbyl ani kámen. Tudíž, nikdo už dnes neví, kde přesně stála.

Její poloha se pouze dá předpokládat na východ od pražských hradeb, přibližně do míst při cestě, či snad silnici, vedoucí kdysi z Olšan k Hrdlofězům. Kam tedy Šešovice umístít? Snad k Židovským pecím? Tam kde se prostírá dnešní Vackov, či sdíliště Cmelnice nebo Jarov? Možná, že ještě dál, či blíž? Nikdo neví a asi již nikdy vědět nebude!

Z velmi mlhavých a zcela zapomenutých dějin Šešovic je známo pouze to, že až do husitských bouří patřily do sféry kapituly vyšehradské.

Poté zbývá jen pár velmi strohých zápisů, například:

Rok 1458: Jíra, krčmář z Šešovic, společně s Křížem z Volšan, pronajali si v Šešovicích dvůr.

Rok 1533: Jan Holub ze Satalic zakoupil v Šešovicích krčmu.

Rok 1545: Vít Šalený krčmu šešovicickou koupil od Jana Štveráka.

Rok 1552: Jíra Branný koupil jednu ze šešovicích vinic.

Rok 1553: Úřad špitálský (od sv. Pavla) převzal od Jana Rašina z Riesenburka ves Šešovice a krčmu hrdlofězskou.

Viničním zápisem z roku 1581 pak stručně písemně zmínky o vesnici končí.

K jejímu vydrancování, vypálení a srovnání se zemí, došlo o více než půlstoletí později. Za třicetileté války, během obléhání Prahy Švédy, byla částečně pobořena nebo úplně zničena nejen selská stavení a polnosti v Olšanech, Strašnicích a na Proseku, ale v okolí Šešovic a Hrdlofěz beze stopy zmizela i ves Humenec. Někdejší životem pulsující vesnici Šešovice, obec s hospodářskými staveními, chlévy, konírnami, vinicemi a kvetoucími ovocnými zahradami, stihl stejný osud...

Miroslav Čvančara, X/1998

Bitva na Vítkově

„... 30. června, což byla neděle nejbližší po sv. Petru apoštolovi, přiblížil se uherský král Zikmund se silným vojskem jak Čechů, tak mnohých a rozličných cizích národů k Pražskému hradu... Jeho vojsko rozestavělo stany nebo boudy na rovných polích ležících mezi Bruskou, Ovencem a Oborou, aby dobývalo Prahu jakožto kacířského města pro přijímání ze svatého kalicha a pro jiné evangelické pravdy. A tak se pro nespravedlivé vyhlášení papežské křížové výpravy proti Čechům, zvláště proti milovníkům přijímání z kalicha, shromažďoval na to místo do po-

lí den ode dne z různých království, vévodství, zemí a krajů světa lid mnohý a rozličný, aby dobyval slavného a nádherného města Pražského a tak zničil a zkroutil přijímání z kalicha.“

Takto charakterizoval dobře informovaný současník, pražský univerzitní mistr a kronikář bouřlivých let husitské revoluce Vavřinec z Březové situaci, v níž se na počátku léta roku 1420 ocitla nejen Praha, ale též celé České království. Vpád křížáckých vojsk do země znamenal, že tehdejší složité vztahy Čech s ostatní Evropou přerostly až v otevřený válečný konflikt.

Obránci Prahy, se svým již druhý týden v křížáckém ohrožení, se v pátek 12. července pokusili o první větší protiútok. Přeplyali se na levý břeh Vltavy a zaútočili na malostranské pozice křížáků. Byli vzápětí převahou uherských oddílů se ztrátami zatlačeni zpět ke břehu a museli se, pokud boj dovozoval, přepravit pod ochranu staroměstského břehu a hradeb. Výpad sice křížáky neobrozil, přece jen je však překvapil. Podobně jako markrabě míšenský, jenž tuto událost zaznamenal v jednom listu, měli mnozí jiní cizí vojáci první příležitost střetnout se s husity. Nejvíce je, stejně jako autora uvedeného dopisu, zarazila účast tábořících žen v boji, markrabě dokonce neváhal uvést jejich kratičký popis:

„...měly vlasy zastřižené jako muži a byly opásdány meči, a kameny v rukou, kalhoty a holínky nosily...“

Rostoucí neklid a obtíže v křížáckém vojsku, čekajícím na boj, a snad právě tento výpad husitů urychlil rozhodování Zikmundovy vojenské rady. Již den na to, 13. července na sv. Markétu, připravili velitelé křížáků první útok proti pražským hradbám. Jeho účelem ale nebylo ještě prorazit opevnění až do města, nýbrž vyzkoušet reakci jeho obránců. Celý manévř provedl totiž pouze „houf ozbrojenců“, který přebrodiv Vltavu a vjel na Špitálské pole před východní opevnění Prahy. Křížáci jistě zkoušeli, jak budou reagovat husitští vojáci, připravení ve městě, i posádka táborů, umístěná na hoře Vítkově. Ti, když spatřili blížící se jezdce pod korouhvkami s křížem, nechali hlídky Pražanů vyzvánět na radniční zvony. Proti nepřátelskému houfci vyběhlo z bran množství ozbrojeného lidu, ale spontánní pokus husitů o odvrácení nebezpečí by skončil téměř jejich pobitím, kdyby z Prahy nevyrazily sešikované oddíly na pomoc. Protože záměrem křížáckého vojska nebylo podstoupit větší srážku, couvli jezdci k Vltavě, přez níž brodem přešli zpět do svého ležení. Cíl výpravy byl splněn. Zdálo se, že si křížáci ověřili možnost rozvinutí

sil na Špitálském poli, na pláni táhnoucí se od Vltavy pod Vítkov a kus dál podle východních hradeb Prahy. Současně poznali, co by patrně na jejich útok učinili obránci.

Nejspíše příští den, v neděli 14. července 1420, se hejtmané křížáckých vojsk pod vrchním velitelem Píppa Spana z Ozory rozhodli pro útok vedený proti Praze přes Špitálské pole. Podle jejich plánu měla zaútočit posádka Vyšehradu proti novoměstským okopům a oddíly české šlechty měly v příhodné chvíli vyrazit a pokusit se proniknout po Karlově mostu do Starého města pražského. Současně bylo

správně předpokládáno, že bude třeba smést narychlo opevněné sruby a okopy osazené malou posádkou táborů na Vítkově. Křížákům by pak už nemohla vpadnout do zad na Špitálském poli husitská záloha, ani by se nemuseli obávat ostřelování svých vojevůdčů z Vítkovského opevnění. Získali by také pod kontrolu cesty z Koňské a Horské brány, které vedly podél ostrohu do severních a východních Čech. Po poledni zaujímala křížácká vojska určená výchozí postavení k útoku. Nejdříve cestu mělo na 26 tisíc jezdců z Míšně,

Rakouska i Uher, kteří pod velením Jindřicha z Isenburku na Maninách přebrodiv Vltavu. Asi 16 tisíc z nich směřovalo proti proudu Vltavy ke Špitálskému poli, kde mělo vyčkat zahájení boje o Prahu. Zbýlých 8 tisíc převážně Míšňanů směřovalo do kopce přes Palmovku na náhorní plošinu, odkud se měli pokusit zaútočit proti husitskému opevnění na ostrohu Vítkova, jehož šíje z této plošiny vyrůstá. Mezitím král Zikmund sám přivedl tři velké houfy křížáků k Vltavě do okolí osady Bubny, aby odtud sledoval zahájení válečných operací na nejdůležitějším směru. Své vojsko hodlal v případě potřeby vyslat přes Maninský brod na Špitálské pole, aby podpořilo

žoldnéře, kteří zaútočí na městské hradby v prostoru Pohřešské a Horské brány.

„*Asi o hodinu nešporní*“, tedy kolem čtvrté od poledne, když polevil horko, byli křižáci při pravení a zahájili první útok. Směřoval podle plánu proti Vítkovu a po jeho dobytí měla i ostatní vojska udeřít přímo na Pražská města. Křižácká jízda, která už od počátku na zužujícím se ostrohu vůbec nemohla využít svou drtivou početní převahu, zakrátko dorazila k prvnímu ze tří příkopů s násyp a vypukl boj. Jakmile zeslábla stělnba husitů z pušek, ručnic a samostřelů, podařilo se míšeňským rytířům dosáhnout prvního příkopu, hájeného desítkami obránců vyzbrojených meči, sudlicemi a cepy. Obrana prvního příkopu a násypu se neudržela dlouho. Táboři tu byli pobiti a křižáci zaútočili na obranu druhého příkopu. Současně se rytíři pokusili po jižním svahu pokračovat obranu husitů, a dokonce se jim podařilo dobytí viničnou věž a zajmout několik táborů, kteří ji hájili. Ani druhý příkop, který byl dosti mělký, podobně jako první, husité neudrželi.

Nejprudší boj se rozpoutal o třetí příkop, zbudovaný v nejužší části ostrohu. Ten byl hlubší a zároveň náležely k jeho obraně z kamene vy-

stavěné zidky a především dva dřevěné sruby, osazené posádkami o několika desítkách táborů. Husité se dlouho bránili útokem křižáků palbou z děl, ručnic, píšťal a samostřelů, jakmile jim však došlo šířlivě, začal opět boj s cepy, háky, žemlami a sudlicemi. Zdálo se, že po velkých ztrátách díky značné početní převaze zdolají míšenští žoldnéři osádky násypu a zdi za příkopem i obránce obou věží, jichž už povážlivě ubývalo. Změnu situace znamenal příchod pěších střelců a cepníků, s nimiž Jan Žižka a jeden kněz odvážně vyrazili od Prahy obráncům Vítkova na pomoc. Vinicemi po jižním svahu vystoupili táboři ke srubům a nečekaným zásahem překvapili křižáky. V nelibostném boji by byl padl tábořský hejtman bezmála do rukou Míšeňských, kdyby ho ostatní nezachránili. Výpad střelců a zvláště cepníků byl tak prudký, že mu padlo za oběť mnoho křižáků a celý přední voj se podařilo úspěšně zatlačit na severní okraj ostrohu. Odtud byli míšenští rytíři zhažováni z příkroho srázu dolů, pokud tam ve zmatku netlačili své spolubojovníky. V zadních řadách křižáckého vojska, které stálo v celé východní části ostrohu Vítkovy hory, zavlád zmatek a jezdci se snažili zachránit útekem.

Současně s Žižkovým zásahem na Vítkově vyrazily husitské oddíly z městských bran na Špitálské pole, aby se střetly s křižáckým vojskem, které zachvátila při pohledu na vývoj bitvy o Vítkov panika. V úplném zmatku chtělo 16 tisíc křižáků přebrodit stůj co stůj Vltavu a zachránit se v ležení. Ačkoliv se většinu žoldnéřů podařilo z Vítkova a ze Špitálského pole utéci, přece zůstalo na bojišti na pět set mrtvých křižáků, z toho mnozí páni, jiní utomili v řec. Do ležení se nevrátil ani hejtman míšeňského vojska a velitel křižáckých sil bojujících

o Vítkov Jindřich z Isenburku, jenž v bitvě padl. Střetnutí osmi tisíc rytířů s nevyšší několika stovkami tábořskými bojovníky na Vítkově sledovali s napětím tisíce lidí, neboť bojště leželo na dohled Pražanů i jejich nepřátel. Když tu vypukl boj, mohli si velitelé obou nepřátelských stran uvědomit výhody i nevýhody postavení svých vojáků. Na jedné straně se tisíce dobeře vyzbrojených křižáků na koních těsnili na hřebenu kopce a vlastního boje se mohlo zúčastnit na celé šíři jen několik desítek rytířů, na straně druhé tábořští, několiknásobně počtem slabší a hůře vyzbrojení obránci ostrohu, v době zvolnění terénu byli sto přesile alespoň dočasně odolávat. Zlom ve vývoji zápasu o vítkovské opěvnění, který nastal nečekaným příchodem Žižkových cepníků, byl pro všechny pozorovatele překvapivý. Křižáci válečníci nebyli schopni na omezeném prostoru prudkému náporu odolávat. Zatímco na Vítkově bylo možno sledovat závěr bitvy, spojený se zmatkem a hromadným útekem míšeňských jezdců, pronásledovaných tábořci a padajícími ze srázu dolů i s koni, změnila se nálada v křižáckých houfích, čekajících v pohotovosti na Špitálském poli, ale také v Pražských městech. Dřív, než se válečné radě Pippa Spana podařilo vydat další příkazy, vyrazili z městských bran do útoku husité, jejichž obavy ze síly nepřátel vystřídalo pod dojmem úspěchu na Vítkově bojové nadšení. K větší bitvě však už nedošlo, protože křižácké vojsko i tu zachvátila panika a hledalo východisko v úteku a husitské bojovníky sváděli bitvy jen se skupinami žoldnéřů, kteří se nestačili dost rychle vzdát. Síla a sebevědomí křižáckého vojska, které spočívaly v početní převaze, v dobré výzbroji a ovládnutí ručních zbraní jezdci na koních i v možnosti rychlého manévrování, se rozpadly.

Návrat křižáckých vojáků do ležení byl, jak napsal jeden ze svědků bitvy, „*účiný a král Zikmund byl naplněn hněvem, rozmrzelostí, žalem a bolem*“. Naproti tomu husité prožívali radost ze svého prvního vítězství nad nepřitelem takové síly, jakou mělo křižácké vojsko. Na Špitálském poli se shromáždili bojovníci s Pražany a společně zpívali. Na druhý den už dokonce byla rozšířena nová česká píseň „*Dieťky bohu spievajme*“, kterou složil tábořský kněz Jan Čapek bezprostředně po vítězném boji.

Z obavy, aby se nepřítelé ještě jednou nepokusili o dobytí Vítkova, začali táboři horu opěvňovat. Zatímco bojovníci a ostatní muži byli stále připraveni odvrátit případný útok křižáků, na

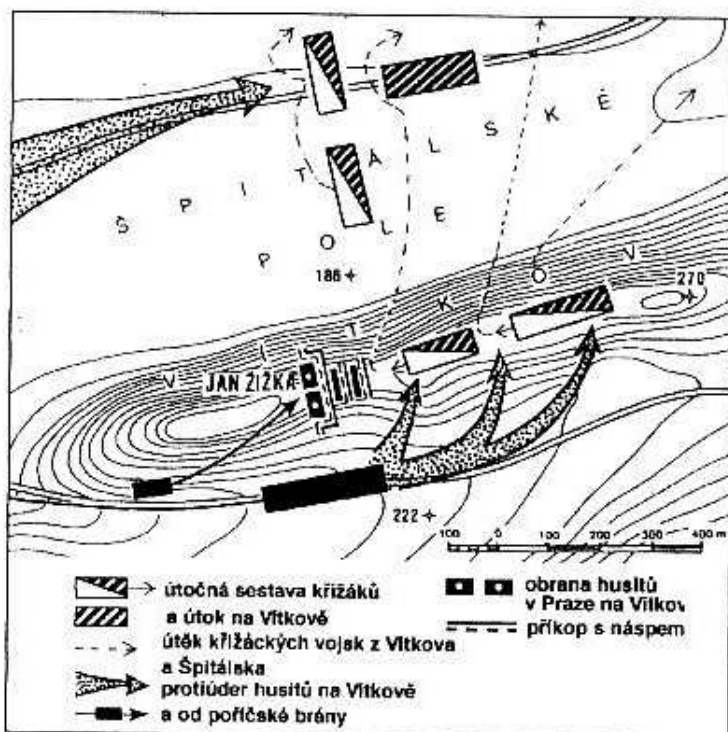
pokrytí hory zidky a dřevěné sruby, aby se pomohaly tábořím a hromadnému příkopu, stavěným zdi a no výhledu, a ochránit hory zidky a jeho houfice, než ubíhával Vítkov a se snahou tábořského hejtmana opěvnit se na tomto ostrohu, spojil kronikář Vavřinec z Blatovic i proměnou názvu hory – „*jak tomu vzhledu a místu někteří dali jméno Žižkov podle jména zakladatele, jiní ho nazývají dopřít pro tamní porážku Němců, ale třetí hory kalicha nebo Kalchem, protože tam byli poraženi nepřátelé kalicha od těch, kteří podporovali Božiu mocí bojovali za kalich. A ti věřili, aby se ve spolek znali, nosili na svých šatech, oděních i praporech kalich červený nebo bílý.*“

Poražená křižácká vojska však už na další střetnutí s husity příliš nemyslela. Velitelé nebyli schopni zvládnout úpadek bojové morálky žoldnéřů a za těchto okolností se plně projevil slabiny celé armády. Po bitvě se začali obviňovat hejtmané křižáckých houfů, kdo porážku způsobil a jejich sváry přerostly až v šarvátky, do nichž musel zasahovat i král Zikmund. Nespokojeni s výsledkem bitvy a zklamání, že jim unikla bohatá kořist, jakou předstávala Pražská města, vyběhli křižáci svůj hněv na obyvatelích nejbližších vesnic, které „*sou všudy vůkol i tvrze a městečka, ženy s dětmi, kteréž mohli chytiti, do ohně metati sou*“. Králi, jenž už neměl na výplatu žoldu, nezbylo nic jiného, než aby uvažoval o tom, že celou křižovou výpravu rozpustí.

V křižáckých leženích vzrostla nespokojenost. Nedostatek potravin, nečistota a s ní spojené nemoci podněcovaly nepokoje, k nimž dal záminku i velký požár jednoho z táborů, při němž shořelo mnoho stanů s výzbrojí. V této atmosféře se Zikmund dal na Pražském hradě za přítomnosti prelátů a vévodů z různých zemí v neděli po sv. Jakubu, tedy 28. července 1420, korunovat na českého krále. V českých zemích však jeho korunovace nebyla po celých dalších 16 let většinou uznávána. Když nechal v příchodních dnech rozchvátit poklady ukryté na Hradě, rozpustil Zikmund křižácká vojska a sám opustil chvatně Prahu.

Až na počátku srpna roku 1420 si mohla Pražská města a v nich shromáždění zastánci kalicha oddechnout. Houfy křižáků odjížděly za hranice Českého království. Památné vítězství na Vítkově se stalo součástí odkazu husitského hnutí našim národním dějinám.

Vyšlo z: *Článek Miloslava Polívky z časopisu „Novo k historii“ č. 8, roč. 1987*

Dušíčková vzpomínka

Mezi velmi významné čestné osobnosti Žižkova lze jistě zařadit ing. arch. dr. Bohumira Kozáka, ačkoliv je rodákem z Čáslavi. Architektu Kozákovi, dlouholetému předsedovi Klubu Za starou Prahu, by o letošních dušíčkách bylo 113 let. Vraťme se však k jeho šestařicetinám.

V té době se stal autorem rozsáhlé technické budovy telefonní ústředny na Žižkově z roku 1921 ve Fibichově ulici při Málerových sadech. Skoro každý den jdu kolem dnešního Telecomu a vzpomínám na starého důstojného pána, sedícího v čele stolu před Domácí radou ve druhém podlaží Mostecké věže, kde sídlil Klub Za starou Prahu již téměř od svého založení, to jest od roku 1900.

Architekt Kozák vyrůstal v harmonickém rodinném prostředí a vyrostl v moderního a vzdělaného člověka, technika i společensko - kulturního organizátora. V rámci studií často cestoval. V 25 letech, co by fundovaný inženýr, pracoval v architektonickém ateliéru Osvalda Polívky a Antonína Balšánka na projektu Obecního domu v Praze. Osm let, od roku 1911 až 1919, vedl projekci u firmy Nekvasil v Karlíně, současně i publikoval v časopise Spolku architektů a inženýrů v Architektonickém obzoru. Ve Spolku architektů byl od začátku produktivním členem rady.

Ve 40. letech arch. Kozák založil vlastní projektovou kancelář, kterou později rozšířil na stavební společnost Dušek - Kozák - Máca. V uvedené kanceláři vznikly projekty mnohých obytných domů, bývalé kino Sevastopol (dnes Cinema Broadway), Chemoprojekt ve Štěpánské ulici, Studentský blok v Dejvicích, Českobratrský sbor ve Střešovicích, komplex Avion (pozdější palác Letka) na Václavském náměstí, palác v Rbžové ulici č. 8, nebo další technická stavba radiospojů v Poděbradech.

Arch. Kozák byl dlouhá léta pedagogem, důležitým členem Klubu architektů a výborný kreslíř. Stále jsou v antikvariátech vyhledávány jeho knihy „Architekt na cestách“, „Menší město Pražské“, „Iradčany a Malá Stana“, „Poklady pražské architektury“ či „Praha kamenný sen“. Několik dalších knih zůstalo rozpracováno.

Arch. Kozák byl zaujatým a spravedlivým památkářem. Architektonické dílo chápal vždy v rámci celkové koncepce urbanismu, spojeného s životním prostředím. S těmito názory při hodnocení jednotlivých památek nebo větších lokalit se stal vzorným pokračovatelem arch. Gočára, Janáka, Hysámana nejen ve vedení Klubu za Starou Prahu, ale zejména ve styku s málo chápajícími institucemi. V roce 1996 byl jmenován čestným předsedou Klubu za Starou Prahu, což je nejvyšší klubová pocta, získal si i obdiv a respekt nejen nás ostatních členů Klubu, ale i představitelů města.

Arch. Kozák stál u zrodu Metra, když úspěšně zasahoval proti stavbě podzemní dráhy, která by vedla k demolici nenahraditelných památkových originálů. Vyhral i boj proti „Malostranskému tunelu“, jehož stavba by měla za následek boření památkových objektů. Má skutečné zásluhy na obnově kláštera Na Slovanech, zachování Malostranského hřbitova v Košfích, parku Kampy a mnohých dalších budov. Nejdříve úspěšně odrazil nevybíravý útok na Denisovo nádraží (Těšnov), ale bohužel už chyběl v řadách odpůrců při pozdějším politickém odstřelu celého areálu zachovaného nádraží (Zmíněný odstřel si můžete každý týden zopakovat na ČT2 ve znělce pořadu Lapidárium.)

Arch. Kozák zemřel 1. 4. 1978 ve věku 92 let. Byl to vynikající odborník, který předložil spolu s dalším vynikajícím inženýrem prof. Bechyněm projekt na přemostění Nuselského údolí. Panu arch. Kozákovi jsme vděční za jeho obětavou celoživotní práci a za jeho přirozené sociální cítění přetavené do „jeho“ Masarykových domovů dnešní Thomajerovy nemocnice v Krči. Jsem přesvědčen, že ve vzpomínce na arch. Kozáka nejsem sám.

stav. Roman Porteš, listopad 1998

Žižkovské listy, občasník Klubu přátel Žižkova. ČÍSLO 1.
Sešla a redakčně upravila Jiřina Polanecká.
Grafická úprava Denisa Halašová.
Pro vlastní potřebu vydal v prosinci 1998 KPŽ, Šablnova 3, 130 00 Praha 3.

